

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Učební osnova předmětu

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

pro dvouleté učební obory SOU

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
dne 8. května. 1991, č. j. 12 534/91-20, s platností od 1. září 1991

1 Pojetí vyučovacího předmětu

1.1 Hlavní vyučovací cíle

- naučit žáky tvořit samostatně souvislé mluvené i písemné projevy prostě sdělovacího a prakticky odborného zaměření, vyjadřovat se v nich co nejvýstižněji a jazykově nejsprávněji,
- prohloubit a zdokonalit jazykové znalosti žáků, zejména při praktickém užívání,
- seznámit žáky s vybranými díly české, slovenské a světové literatury a rozvíjet jejich čtenářské dovednosti,
- pěstovat v žácích zájem o literaturu a umění a potřebu začleňovat je do svého života,
- rozvíjet rozumové, vyjadřovací a tvořivé schopnosti žáků,
- naučit je používat normativní jazykové a jiné příručky, zvl. Pravidla českého pravopisu a Slovník cizích slov.

Jazyková výuka je zaměřena především na osvojení dovednosti aktivně se vyjadřovat v rovině prostě sdělovacího a prakticky odborného stylu, přijímat a chápat projevy z dalších stylových oblastí.

Při probírání jazykového učiva se doplňují vědomosti žáků získané na základní škole. Důraz se klade na co nejkvalitnější zvládnutí základních a frekventovaných jazykových jevů v aktivním používání. To vyžaduje propojovat jazykový a slohový výcvik.

Těžiště literární výuky tvoří četba, rozbor a interpretace konkrétních uměleckých ukázek nebo celých děl. Pozornost je třeba věnovat rozvíjení a upevňování čtenářských dovedností žáků, zejména u žáků s horšími učebními předpoklady.

Českému jazyku a literatuře se vyučuje jednu nebo dvě hodiny týdně. Výběr a rozvržení učiva do ročníků a vyučovacích hodin provede učitel nebo předmětová komise podle vstupní úrovně a schopností žáků a podle hodinové dotace předmětu.

Vyučující má možnost provést podle pokynů MŠMT ČR další úpravy v obsahu předmětu až do rozsahu 30 %. Učitel také stanoví konkrétní postup ve vyučování, tj. v pořadí tematických celků, výběr metodických postupů a forem, literárních děl, počet a druh písemných prací apod.

2 Rozpis učiva

JAZYK

1. – 2. ročník

- 1 Opakování, doplnění a upevnění základních vědomostí a dovedností z tvarosloví, větné skladby, pravopisu, tvoření slov a obohacování slovní zásoby (průběžně).
- 2 Úvod do vyučování jazyka a metod sebevzdělání. Jazyková kultura jako zdroj sebevědomí mluvčího a tolerance ke svobodě projevu druhých. Jazykové příručky pro školu a veřejnost; práce s Pravidly českého pravopisu a slovníky. Nácvik různého druhu čtení a práce s textem, pořizování poznámek.
- 3 Mluvené projevy:
Charakteristika mluvených projevů; zvuková stránka řeči. Nácvik vyjadřování v různých situacích soukromé a veřejné komunikace (např. souhlas, odmítnutí, přivítání, představování, omluva, přání, dotaz, pozvání, blahopřání, telefonování).
Reprodukce syžetového i nesyžetového textu.
Krátká mluvní cvičení na dané téma.
- 4 Projevy psané:
Základní principy psaných projevů.
Osobní dopis; pozdrav, blahopřání, soustrast.
Telegram.
Životopis.
Žádost.
Vyplňování úředních formulářů (např. poštovních).
Vypravování.
Popis.

LITERATURA

1. – 2. ročník

- 1 Přehled tematických celků:
  - 1.1 Četba a rozbor ukázek z české, slovenské a světové literatury různého žánru.
  - 1.2 Aktuální literární a kulturní podněty (průběžně).
- 2 Zaměření tematických celků:
V 1. tematickém celku se žáci seznamují prostřednictvím četby a rozboru konkrétních ukázek nebo celých literárních děl s vybranými díly literatury pro mládež i pro dospělé. Učitel vybírá taková díla, která odpovídají mentální a čtenářské vyspělosti a orientaci žáků a motivují je k dobrovolné četbě jako prostředku poznání nových hodnot a uznání jejich smyslu pro život člověka. Jde např. o díla I. Olbrachta, J. Seiferta, K. Čapka, K. Poláčka, E. Basse, E. Petišky, O. Pavla, F. Nepila, J. Žáčka, B. Hrabala, A. Lustiga, N. Tanské, S. Rudolfa aj., ze světové literatury A. Saint-Exupéryho, J. D. Salinger, E. Huntera, J. Kiplinga, J. Hellera, J. Londona, N. Algrena, J. Kerouaca, R. Bradburyho, J. Updika, A. Marshalla aj.

Téma aktuální a kulturní podněty je věnováno přípravě a využití návštěvy divadelního nebo filmového představení, besedám o zhlédnutých televizních inscenacích a jiných kulturních pořadech nebo individuální četbě žáků, práci s kulturními časopisy apod. Mimočítankovou četbu stanoví vyučující ve spolupráci se žáky.